

Цюпак І.М. Тьютор і вихователь: порівняльний контекст/ Цюпак І.М. // ADVANCES OF SCIENCE: Proceedings of articles the international scientific conference. Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 28 September 2018 [Electronic resource] / Editors prof. L.N. Katjuhin, I.A. Salov, I.S. Danilova, N.S. Burina. – Electron. txt. d. (1 файл 18,7 MB). – Czech Republic, Karlovy Vary: Skleněný Můstek – Ukraine, Kyiv: MCNIP, 2018. - С.362-366
ISBN 978-80-7534-078-8.

ТЬЮТОР І ВИХОВАТЕЛЬ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

ЦЮПАК І. М.

irinatsupak@gmail.com

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Херсонський державний університет

м. Херсон, Україна

Одна з найбільш помітних ліній реформування сучасної освіти пов'язана з появою нових освітніх професій. Заклади освіти, що претендує на місце в інноваційному русі, запрошують у свій штат соціальних педагогів, психологів, гувернерів. Далеко не останнє місце серед запитів батьків в цьому списку займають тьютори.

Незважаючи на різні інтерпретації сутності дефініції «тьютор», широко представленої сьогодні як в міжнародній, так і у вітчизняній практиці, під «тьюторством» нами буде розумітися особливий тип педагогічного супроводу - супровід процесу індивідуалізації в ситуації дошкільної освіти [4, с. 51].

Супровід в широкому загальноживаному контексті трактується як «певна дія» [3]. Супроводжувати - означає вести супровід, йти разом, бути поруч і допомагати. Отже, під педагогічним супроводом розуміється така освітня взаємодія, в ході якої дитина робить дію, а педагог створює умови для ефективного здійснення цієї дії. Зазвичай при такій взаємодії дошкільник діє за задалегідь відомим правилом, нормою, а педагогічний супровід полягає в коригуванні цих норм по відношенню до дитини.

Тьюторський супровід має істотну відмінну ознаку. У ситуації тьюторського супроводу тьюторант самостійно розробляє прийнятні для себе способи, які потім обговорює з тьютором. Таким чином, щоб такий супровід здійснився, дитина повинна перш за все сама зробити певну «освітню спробу», результати якої і стануть потім предметом спільного аналізу з тьютором.

Це питання є традиційним для педагогів, які формують своє уявлення про тьюторський супровід.

Вихователь, як відомо, в педагогічному процесі є водночас носієм певного знання і зразком дії, пропонованої дитині. Отже, підтримати ці дії в реальній ситуації, посилити їх результат може така діяльність дитини, що направлена до вихователя. Стають зрозумілими, з цих міркувань, наприклад, вимоги до дисципліни й правила поведження у груповій кімнаті або заохочення вихователем змістовних предметних питань. Це приклади «легкого», тобто як би природного звернення дитини за знанням або зразком дії до вихователя.

Вихователь у першу чергу орієнтується у своїй діяльності на:

- зміст освітньої програми й способи дії, які необхідні для його засвоєння;
- концентрацію дошкільника на дії і слові вихователя;
- співвідношення дій дошкільника зі зразком, що пропонує вихователь;
- орієнтування змісту спілкування з дитиною тим, що необхідно в передачі зразків від вихователя до дитини;
- слухняність і старанність дитини.

Позиція *тьютора* має принципово інші підстави до дії, і перелік орієнтирів зовсім інший:

- освітній досвід дитини - можливість спроб і виправлення помилок, визнання їх цінності;
- ініціатива в залученні своїх знань і умінь у додаткових, які не є передбаченими Базовим компонентом дошкільної освіти;
- будь-яка, за своїм змістом активна дія дитини є джерелом нових напрямків у її освітньому русі;
- ситуація спілкування і встановлення особистого контакту з дитиною;

- воля і вибір дитини, її свідомість по відношенню до власних дій;
- комунікація і позиційне самовизначення учасників реальної ситуації

діяльності [1]

Завдання сучасного вихователя - постачати дітям необхідний освітній матеріал, підтримувати їх інтереси, допомагати, втілювати в життя задумане. Але які б не були прийоми надання інформації, їх технологічність обмежена тим, як сформульований запит (або замовлення) дошкільника на засвоєння тих чи інших знань. На наш погляд, в методиках дошкільної освіти, як вони представлені вихователю, не ставиться відкрито проблема запиту дитини на знання, і, отже, вона не стає для вихователя центром докладання зусиль і пошуку способів дій. Прикладом є «монологічний метод» надання інформації дошкільникам на занятті: в групі часто виникають ситуації, коли вихователь говорить або зовсім «в нікуди» або користується для залучення уваги дітей своєю владою, залишаючи поза увагою діалог та опору на життєвий досвід і знання дітей.

Тьютор же повинен спеціально організовувати ситуації, де можливо було б проявити або сформувати «замовлення» дитини дошкільного віку на знання, як результат виникне пізнавальний інтерес до отримання інформації-знань.

Тим самим він перевизначає дидактичні підходи вихователя, звертаючись до ситуації пізнавальної діяльності конкретної дитини. Різність позицій видно на прикладі відмови від участі дитини в освітній діяльності. З позиції вихователя поведінку дитини найчастіше розглядають як бездіяльність, впертість, відволікання і невиконання зобов'язань. Тоді як з позиції тьютора не можна припинити цю бездіяльність владним чином, а необхідно знаходити в освітньому просторі місце, де можна буде проявити причини відмови, задовольнити ситуативну потребу дошкільника, ініціювати її нові освітні кроки. Таким місцем може стати як індивідуальна консультація, так і колективна освітня подія тощо.

У цьому й полягає завдання тьютора, для вирішення яких необхідно розробити тьюторські технології. Тьюторська діяльність може здійснюватися в

різних масштабах, тому необхідно відразу ж розрізнити позицію і професію тьютора.

В освітніх установах після затвердження професійних кваліфікаційних груп посад працівників освіти, в числі яких не закріплено посаду «тьютора», існують реальні можливості для введення в заклад дошкільної освіти окремої педагогічної професійної посади – тьютора, як організатора й реалізатора індивідуальної освітньої програми для дошкільників.

Але мова також може йти і про здійснення цілей і завдань тьюторського супроводу вже існуючими вихователями, психологами. В цьому випадку правильніше буде говорити не про нову професію тьютора, а про тьюторську компетентність, якою повинен володіти вихователь і психолог сучасного закладу дошкільної освіти.

Проте, при реалізації тьюторської діяльності й в одному, й в іншому випадках важливим є саме відмінність тьюторської позиції від всіх інших перерахованих вище нами:

- вихователь - створює організаційно-педагогічні умови для засвоєння дошкільниками освітньої програми;

- психолог - здійснює психодіагностичну, профілактичну, корекційну роботу.

На відміну від цього, тьютор - здійснює супровід кожного дошкільника в процесі формування індивідуальної освітньої програми.

Таким чином, виникає виконання педагогом певним чином тьюторських функцій: з одного боку, здійснення допомоги дитині в усвідомленому виборі, а, з іншого, - обговорюються проблеми і труднощі процесу самоосвіти, що виникають у дошкільників, створюються умови для реальної індивідуалізації пізнавального процесу. Саме завдяки здійсненню тьюторських функцій стає можливим моніторинг динаміки процесу становлення усвідомленості вибору в кожного дошкільника, а не просто фіксація його хаотичного руху в зовнішньому різноманітті форм діяльності.

Тьюторський супровід дошкільника в найзагальнішому вигляді на будь-якій віковій ступені являє собою послідовність взаємопов'язаних між собою етапів [2]: діагностично-мотиваційний; проектувальний; реалізаційний; аналітичний. Кожен з цих етапів має свою специфіку, яка відбивається як у змісті діяльності тьюторанта, так і у відповідних способах роботи тьютора. Але продуктом їхньої спільної дії на кожному з етапів є заповнення певної спеціально структурованої папки - портфоліо. Портфоліо застосовується на всіх щаблях тьюторського супроводу.

Доцільно використовувати кілька типів портфоліо. Портфоліо, що веде дитина протягом декількох років, накопичуючи матеріал, структуруючи і видозмінюючи його. Така папка допомагає дитині самостійно відстежувати етапи своєї освітньої траєкторії і є для неї ефективним інструментом самооцінки. Тьютор, допомагаючи дошкільнику організувати роботу зі збору та аналізу матеріалів портфоліо, одночасно веде і власний педагогічний портфоліо, де записує свої роздуми про тьюторанта, фіксує використані на кожному з етапів педагогічні технології та їх ефективність.

Чимато педагогів аналізують інноваційні практики в освіті й виходять на новий рівень осмислення власних ідей, пошуку засобів передачі власного досвіду. До таких інноваційних практик відноситься і тьюторський супровід. Інша причина інтересу до тьюторства полягає в тому, що сьогодні виникає ідея використання індивідуальних освітніх програм, через що все частіше виникає необхідність введення технологій тьюторського супроводу в установах масової освіти.

Використана література:

1. Волошина Е.А. Практикование тьюторской позиции в школе как возможность гуманитаризации педагогической деятельности/ Е.А. Волошина// Тьюторство: концепции, технологии, опыт: Юбилейный сборник 1996-2005. - Томск: Изд-во М-Принт, 2005. - 296 с.
2. Основы тьюторского сопровождения в общем образовании: лекции 1–4. – М. : Педагогический университет «Первое сентября», 2010. – 56 с.

3. Супровід [електронний ресурс]. - Словник української мови: в 11 томах. - Том 9. - 1978. - С. 849. - Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/suprovid>.

4. Цюпак І.М. Сутність дефініції «тьютор» у сучасному просторі дошкільної освіти/ Цюпак І.М.// Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (19-20 квітня 2018 р., Херсон). – Херсон, ТОВ «Борисфен-про», 2018 – С. 51-52.